

RAADSINFORMATIEBRIEF

Aan Gemeenteraad en raadscommissie

Datum 20 maart 2025

Zaakkenmerk D0965204597/207426

Onderwerp Eindrapportage Landbouw in Beeld.

Geachte commissie- en raadsleden,

Een duurzame transitie van de landbouw is een van de grootste maatschappelijke opgaven en is essentieel om de unieke waarden van het Middengebied/Heuvelland te behouden, te beheren en te ontwikkelen. De agrarische sector is weliswaar niet de enige eigenaar/beheerder van het landschap maar voor het beheer wel heel belangrijk.

In 2019 hebben 9 gemeenten in Zuid-Limburg, zijnde Meerssen, Valkenburg aan de Geul, Gulpen-Wittem, Eijsden-Margraten, Vaals, Stein, Voerendaal, Beekdaelen en Simpelveld, het "Strategisch actieplan Middengebied Zuid-Limburg, Van Groen hart tot groene long" vastgesteld. Dit plan, opgesteld door prof. Luc Soete, gaat in op de opgaven waarvoor deze gemeenten (Middengebied) zich gesteld zien, onder andere op het gebied van landbouw en landschap.

Het Uitvoeringsprogramma Middengebied kent als basis het strategische actieplan Middengebied Zuid – Limburg 'Van Groen hart tot groene long'. De ambities uit dit actieplan zijn vertaald naar doelstellingen en uitvoeringsactiviteiten.

In het Uitvoeringsprogramma Middengebied is als een van de opgaven opgenomen om de vitaliteit van (agrarische) bedrijven te onderzoeken en de overstijgende ontwikkelmogelijkheden te bepalen met oog voor individuele belangen en het totaalbelang.

Inventarisatie van de agrarische sector

Als eerste stap hebben acht gemeenten (Meerssen heeft niet deelgenomen) gezamenlijk een inventarisatie en analyse van de agrarische sector en agrarische bouwkvavels uitgevoerd. Na een aanbesteding in 2021 is de opdracht gegund aan Aelmans Adviesgroep. Concreet houdt dat in dat binnen deze acht gemeenten in dat totaal 660 bedrijven zijn benaderd en 327 bedrijven zijn bezocht. In december 2024 is het onderzoek afgerond en zijn de resultaten verwerkt in twee rapportages: de algemene rapportage voor het Middengebied en de specifieke rapportage per gemeente.

Hoewel een groot aantal agrariërs heeft deelgenomen (50%), biedt het rapport alleen een beeld en samenvatting van de deelnemende agrariërs. Het is belangrijk om te benadrukken dat dit rapport niet de gehele agrarische sector in het Middengebied weerspiegelt.

Bijgevoegd vindt u het algemene rapport van het Middengebied zoals opgesteld door Aelmans Adviesgroep, evenals het gemeentelijk specifieke rapport. Het gemeentelijk specifieke rapport wordt uitsluitend verstrekt aan agrarische deelnemers binnen de betreffende gemeente en niet aan deelnemers uit andere gemeenten.

Deze inventarisatie heeft de volgende inzichten opgeleverd:

Van de 48 bedrijven op de basislijst hebben in de gemeente Simpelveld 32 bedrijven deelgenomen. De keukentafelgesprekken zijn in onze gemeente uitgevoerd in de periode september 2023 tot januari 2024.

Bedrijven die niet deelnamen hadden daarvoor elk zo hun eigen redenen: ten principale niet bereid, te druk, reeds gestopt of ook na drie pogingen niet bereikbaar.

Zorgvuldige aanpak

De inventarisatie omvatte een voorafgaande bureaustudie op basis van beschikbare gegevens. Deze zijn vooraf in een beeldrapport toegezonden aan de deelnemers samen met een vragenlijst. De bedrijfsbezoeken die volgden, waren bedoeld om een diepgaand(er) beeld te krijgen van de huidige situatie en het gewenste toekomstperspectief van de agrarische bedrijven zowel individueel, per gemeente als voor de sector in het hele middengebied.

De inventarisatie heeft de volgende informatie opgeleverd:

- De omvang en het gebruik van agrarische bouwkavels, inclusief bebouwing, mestopslag en groenvoorzieningen.
- Het type agrarische bedrijvigheid, zoals melkveehouderij of akkerbouw.
- De staat van de bebouwing, inclusief eventuele leegstand, asbestaanwezigheid en monumentale waarde.
- Het toekomstperspectief van bedrijven, zoals bedrijfsopvolging en verbredingsactiviteiten.
- De ligging van bedrijven ten opzichte van Natura 2000-gebieden, kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg en grondposities.

Enkele relevante conclusies die voor de gemeente Simpelveld getrokken worden, zijn:

- De grootste hoofdtak is akkerbouw (26%), gevolgd door vleesveehouderij (19%) en melkveehouderij (16%);
- 78% van de agrarische bedrijven heeft een neventak, 25% een tweede neventak;
- 50% van de bedrijven heeft een bedrijfshoofd jonger dan 50 jaar;
- 25% is verzekerd van een opvolger, in 75% is die er niet of is dit nog niet ter sprake;
- Elke ondernemer ziet (in elk geval voor de komende 10 jaar) voldoende toekomst;
- 81% is traditioneel. 19% is natuurinclusief/biologisch;
- Toekomstperspectief: genoemd worden consolideren (41%), uitbreiden (19%), verbreden (13%);
- De gemiddelde omvang van de bouwkavel is 0,55ha., waarvan gemiddeld 79% is benut voor bebouwing, opslag en verharding;
- 59% ervaart gebrek aan manoeuvreerruimte op het erf;
- 28% van de bedrijven is goed ingepast (omzoming groene gordel groter dan 25%);
- 91% is geïnteresseerd in maatschappelijke thema's als de aanleg van zonnepanelen op dak, aanleg en beheer landschapselementen en het vergroten biodiversiteit. Recreatie en toerisme kan op de minste steun rekenen (50%).

De uitkomsten voor de gemeente Simpelveld wijken, zoals vooraf ook verwacht, niet veel af van de gezamenlijke resultaten in de andere gemeenten. Immers het landschap in het buitengebied van de gemeenten in middengebied heeft dezelfde kenmerkende karakteristieken.

De aanbevelingen die in de rapporten van de gemeenten staan, zijn eveneens eensluidend:

- Werk als gemeenten samen op onderwerpen die de landbouwsector raken: verbeteren van de kennis en affiniteit bij de overheid met de sector, het belang van het hebben van een duidelijk aanspreekpunt, voorkomen van langdurige procedures en verbetering van communicatie;
- Zorg voor een lage drempel om actief in gesprek te gaan met bedrijven; biedt perspectief door neventakken beleidsmatig te faciliteren;
- Zorg voor ruimte voor de bedrijven die willen investeren in de primaire bedrijfstak, werk daarbij gebiedsgericht en bied maatwerk-oplossingen;
- Werk met de sector aan een toekomstvisie, ook als de landelijke overheid het hier laat afweten;
- Ondersteun innovaties op m.n. duurzame initiatieven. Bedrijven zijn op dit thema zeer bereid maar erg zoekende;
- Deel als gemeenten kennis op thema's met elkaar;
- Investeer in het economisch potentieel van agrarische bedrijven voor een duurzame inrichting en beheer van het buitengebied;
- Investeer in dienstverlening en verbeter de relatie tussen agrarische ondernemer en overheid.

De komende periode nemen wij de tijd om de verzamelde gegevens zorgvuldig te analyseren. De waardevolle informatie die onze agrariërs hebben verstrekt, zoals de kansen en knelpunten binnen de agrarische sector, en de aanbevelingen uit de rapporten nemen wij mee in de vervolgstappen die we als Middengebied en individuele gemeenten willen zetten.

Als bijlage toegevoegd vindt u zowel de algemene rapportage van het middengebied als de gemeentelijke specifieke rapportage.

De bezochte bedrijven krijgen, onder dankzegging voor hun deelname, eveneens de stukken toegezonden.

Met vriendelijke groet,

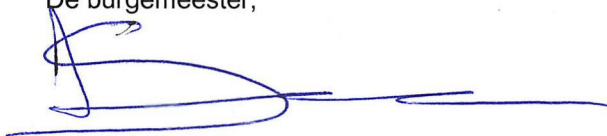
Het college van burgemeester en wethouders in Simpelveld,

De secretaris,

De heer G.H.J. Hollands

De burgemeester,

Mevrouw S.C.J. Scheepers

BIJLAGE(N)

1. Eindrapportage Landbouw in Beeld: Inventarisatie gemeente Simpelveld
2. Eindrapportage Landbouw in Beeld; Inventarisatie Middengebied (algemeen)